

KOLOSVÁRI KÖZLÖNY.

Megjelenik e lap hetenkint kétszer „ERDÉLYI MUZEUM” czimű melléklettel.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, valamint vidéken negyedére 3 ft. fényre 6 ft. pp.
A hirdetések négyszer hasábozott sorának ára 4 kr. pp.

Előfizetni lehet vidéken bérmentesen minden cs. k. postahivatálnál, helyben a kiadónál
b. magyarutca 406 sz. a. kihez minden a lap anyagi ügyeit illetők iránt egyedül lehet folya-
modni. A szerkesztőhöz csak a beltartalmára tartozók intézendők. Nem bérmentes leveleket csak
rendes levelezőkötől fogadunk el.

Tartalom: A vasut ügyében. A selyemtermesztés. Kolozsvári hírek. Vidéki levelek: Maros-Vásárhely-, és M. Pórtól. Bécsi és külföldi hírek. Börze. Hirdetések.

Az erdélyi vasut ügyében.

Zilah, maj. 31.

Tisztelt szerkesztő ur! Minket is, mint hazánkban sok másokat egyebek közt nagymértékben foglalkoztat az erdélyi vasut ügye, s kis városunkban — mely az életnek közelebből is oly félremagyarizhatlan jeleit adta — nem egyszer jön néhányunk közt szóba, midőn dolgunk közt pihenő óráinkban egybejövünk. Engedje meg t. szerkesztő ur, hogy a körüli gondolatainkat mondjam el, nem mintha annak irányt akarnék adni, hanem hogy vonjam az illetők figyelmét némi tán csekélyeknek látszó, de minden esetre nem fontosság nélküli körülményekre.

Az erdélyi vasutvonalnak Kolozsváron leendő keresztülvitele, úgy hisszük, országos kívánat. Ide vagy a n. váradi, vagy a debreczeni vonal folytatása által fog vezetetni a vasut. Váradról a Körös völgyén s a már hírlapilag is megértett helyeken vitetne a vonal. Debreczenből pedig vagy N. Károly-Szathmárnak a Szamos terén, vagy pedig a Szilágyságon keresztül az ugynevezett Egregy-Almás vizek völgyein át a Nádas völgyére, hová a váradi vonalnak is leszállani kellene.

I. A váradi vonal — azonkívül hogy Kolozsvár és Várad közt, különösen a Körös szorosán innen nagyon kevés oldalközlekedést enged magához — csaknem terméketlen helyeken vonulna keresztül, s előttünk a legköltségesebbnék is tetszik, mert

a.) a Körös völgyét egy rakoncátlan vízjárja keresztülkaszol, melyet szabályozni a magával hordani szokott temérdek kavics s iszap miatt csaknem lehetetlen, mivel a lerakodást meggátolni nem lehet, mely által feltöltve medrét, bárminő egyenes mederbe szorítatna is, folyását változtatni fogná, mint ezt a sikertelen próbák s a helyszíne — minden további magyarázat nélkül — elegendő bizonyítják.

b.) a Szorosba érve, már maga a föld megtekintése nagy gondba ejtheti a tervezőt; mert a Körös déli oldalát — minthogy az általában véve torha — bevágásokkal igénybe venni veszedelmes lenne, ha csak nagyon költséges kemény támaszfalakkal nem védelmeztetne; alant a már rohanó s még vastagabb ülepeket hordó Körös vízával kellene küzdeni, mi megint tömérdek költséggel járna. Az északi oldal, ha most tetszőleg, minthogy a Körös jelenleg inkább a déli oldalt ostromolja, talán valami előnyt látszanék is igényi, a rakoncátlan víz szarnok uralma előli kapaszkodás részint a jobbdán torha terrenum, részint a rakoncátlan oldalvizek szagattatásai miatt, rendkívüli költséggel törtenne.

c.) kiérve a Körös völgyéből, még sem ment a tervező minden aggodalomtól; mert ha az újabb időben csaknem hihetetlen előmenetelt nyert is a vasutvonalok mindig merészebb merészebb fektetése, s ha sikerült próbákkal győzött is le nagyszerű akadályokat: de a költség az akadályok nagyságával karöltve jár, s mindemellett mégis az fog legjobb vonalnak maradni egyenlő körülmények közt, melynek felszíne a vizirányos álláshoz leginkább közeledik. Ez okból keresik a vasutvonal számára egyfelől a völgyeket; s a völgyek közé nyuló gerinceket ha csak lehet inkább átfurkák, mint meghágják.

Mi tehát a váradi-kolozsvári s a Körös völgyén viendő vonalat kevésbé látjuk célszerűnek, részint mert nagyrészen terméketlen helyeken menne által; részint mert magas hegyek közé szorulva kevés oldal-közlekedést vehet magába; részint mert a szóban forgó vonalak közt legköltségesebbnék hisszük.

II. A debreczen-szathmár-kolozsvári vonal a Szamos terén feltétlenül természetesen leghosszabb lenne, de mértékűje sokkal kevesebbe kerülne, mint az első vonalnak; mert ámbár a Szamos völgyét — szokott nagyszerű kiöntései miatt — mostani állapotában viszont csak költséges vonalfőlemeléssel lehetne használni: de a szamosi malmok-

nak, melyek nagyrészt minden bírálaton alól állanak, az erőmtán törvényei szerinti célszerű átalakításával, s az épp azért szükségtelemé válándó gátak levágásával a víz kellő lefolyása (Wasser-Consumtion) tetemesen elősegítették; s így nem csak hogy a víz tergeré válik az anyamederből ki nem ütne, hanem lassanként lejjebb szelkelyvén magát a meder, s az oldalpatakoknak is — mik nagyrészen okai a veszedelmes kiömléseknek — kellő beomlathatást engedvén: minden nagyszerű mellék munkálatok nélkül a vonalfőlemelési költség tetemesen alább szállana, s véleményünk szerint e vonal — egyéb kívánatok félretételével — az erőmtán kívánatoknak kétségen kívül leginkább megfelelne.

III. A debreczen-szilágyság-kolozsvári vonal, úgy hisszük, leginkább megérdemli a részleteiben való figyelmes megvizsgálást. Ez véleményünk szerint legalkalmasabb lenne, a mennyiben Debreczentől

a.) Akosig csaknem egyenes vonalban vezetethetjük minden nevezetes akadály nélkül. Akostól fel a Kraszna völgyén, s a sarmasági-ballai-goroslói-haraktányi völgyön elő, — vagy a Kírálykuta völgyecskéjén a várbeli völgyre egy — a bevágásokon kívül mintegy 200 ölnyi alagutattól torné át magát; vagy pedig a zilahi völgyön egy kis emelkedéssel egy körülbelül 150 öls alagutalt Vártelek helységébe. Innen mindenütt egy keskeny de teljesen használható völgyön érke ki az Egregy vize szép és tágas völgyére, honnan Vaskapunál egy legfőlebb 200 öls alagutalt a p szentimihályi völgyre, s azon a vele egybekötöttésben lévő Almás vize völgyére lépne, és itt fölfelé vitetve, Oláh-Köblösnél viszont egy 200 öls alagutalt szállna át a Nádas vize völgyére, hová a n. váradi vonalnak is át kell szállni, bizonyosan sokkal több áttörésekkel. Az érintett három alagutacska kívül oly kevés nehézségekkel kellene küzdeni, hogy azoknak költségeit a vonal többi része nyereségéből bőven lehetne fedezni; mert tulajdonképpen három vizen, u. m. Kraszna, Egregy s Almás vizein kellene a Nádas völgyéig átmenni, melyek közül a Kraszna 12 öl hosszú, az Egregy 16 öl, s az Almás ugyanannyi hosszúságu hiddal a nagy áradások esetében is meglegednék.

b.) Az érintett völgyek előnyeit emeli az ezen vonalhoz minden oldalról könnyen történhető hozzájárulás, mely pedig — gondolatunk szerint — nem kis érdek; sőt a n. károly-szathmári szárnyvonalat is nagy előnnyel fogadhatja magába.

c.) A nélkül, hogy figyelmét érdemlő hosszabodást föltételezne, a bécs-kolozsvári összeköttetésben, e nagy vidék áldásdússá válható termékeinek utat nyit, a mely vidék eddig is — rendkívüli életerejé dacára — csakis a kellő közlekedés hiányáért pangott és pang. Fölélesztí a már eddig is évenként több mint fél millió vedernyi derék bort termő felhagyott legszebb s legjobb szőlők újbóli művelését; mik pedig egy — még sokáig kiválólag inkább csak természet — országnak állami gazdaszatában fő szempontot érdemelnek.

Legyen elég ennyi; újból is, nem azért mint-ha irányt akarnék adni, hanem azért, hogy az illetőknek figyelmét vonjuk e vonalra, mely, gondolatunk szerint a főpontoknak nem hátrányára szolgálna, de előnyére. Ha igénytelen szavunkkal ez utolsó vonal részletes megvizsgálását meggyernőnk, nem kis örömeinkre szolgálna. Semmi esetre nem tehetük azonban — midőn az elővizsgálatoktól s az arra fektetendő előmunkálatoktól a vonal meghatározásában sok, sőt minden függ — hogy összedugott kézzel ülünk, s e — gondolatunk szerint — minden tekintetben legfontosabb, legcélszerűbb s legtöbb előnnyel kínálkozó debreczen-szilágyság-kolozsvári vonal megvizsgálása iránt szót ne emelünk. *)

Többen.

*) Azon jeles férfiú figyelmét, kinek szerénységét, mert már töltök távol van, nem sűrűnk meg, ha megmondjuk, hogy ő volt, a kolozsvári kerület köztisztviselő s szerethető részesült főnöke, Kriessau Adolf lovag, ki hivatalos gundjai közben a Kolozsváron keresztülvivő vasut tervét kidolgozta, az iránt városunk kiesinyét nagyját föllekeltette, a gazdasági egyesületet összehívította s az előtt azon tervet felolvasta, magyarázta, melyet az egyesület azonnal magáévá is tett, s mint értesülünk, már a m. kormány helybenhagyását is megnyerte, — a miért is méltó, hogy itt nevét, mint olyannak, ki bár nem ha-

Miként sikerülhetne minél előbb Erdély hazánkban a selyemtermelés?

Az Erdélyi Múzeum 3-dik számában örömmel olvasám tisztelt tanár Tunyogi József urnak a selyemtermelés Erdély kis hazánkban megkezdhetőségéről adott véleményét — Valójában ha jelen gazdaságunkat s annak szűk jövedelmezését tekintjük, nem lehet nem óhajtani ezen nem sok fáradságra kerülő és mégis bőven jövedelmező, következőleg a hazának virágzását nem kis mértékben elősegítő iparágunk hazánkban meghonosulását. Rég az ideje, hogy táplálom én is ez üdvös eszmét keblemben. Jól esik már most, hogy megpendítve látom és kapva kapok az alkalman parányi létemre csekély nézeteimet e tárgyra nézve közölhetni az olvasó közönséggel, remélvén, hogy ez által ha csak egy kishegynyit is biccezentek a keréken, mely ez üdvös eszmét saját vágásába viendi, azzal is közelebb leendünk célunkhoz. Fogadja kérem hát t. szerkesztő ur — s ha méltónak találandja, hogy becses lapjaiban helyet foglaljon — legyen szives közölni is e tárgy körüli nézeteimet, melyek a következőkben öszpontosulnak:

Miként sikerülhetne minél előbb Erdély hazánkban a selyemtermelés? E kérdésre helyesleg megfelelve fejezi ki a nevezett igen tisztelt tanár ur hét pontok alatt üdvös óhajátait. Mind oly jók, célszerűek, hasznosok és szükségesek azok, hogy ha a szerint létesülhetnének, minden bizonynyal öt év mulva a selyemtermelési iparág hazánkban is virágzásnak indulna, én csekély észrevételeimmel csak is a 4-ik pontra vonatkozom s annak mikénti lehetőségét kívánom kis bővebben fejtegetni.

Igen is nagyon helyesnek látom és óhajtanám is, hogy a papok és tanítók az iskolai növendékekkel együtt kezdenék meg a selyemtermelést, már csak azért is, hogy a nép ezekekl látva a sikert, későbbre maga is igénybe venné és gyakorolná, mert hasztalan prédikáljuk a népnek, hogy a selyemtermelés mily hasznos, mily jövedelmes és pedig csekély fáradság után, — ha szavainknak tetszőleg hitelt ad is, csak addig míg szembe van velünk, ha oda hágy bennünket azt mondja: „ha oly hasznos és kevés fáradság után is oly jövedelmes lenne a selyemtermelés, bizony apáink is régen természetek volna.” Mint a roz, ugy a jó példa is ragadós a népnél — példa után — meg vagyok győződve, hogy ezt is üzlete tárgyává fölkarolandja. Ezért óhajtanám s tartanám üdvösnök, hogy magok a papok és községi tanítók az iskolai növendékekkel kezdenék meg és mennének elől a példával, még pedig óhajtanó lenne, hogy ne kényszerből, hanem önként az ügy iránti lelkesedés és buzgóságtól s a hazafiaság érzetétől vezettetve, de erre keveseknél ha igen is — a többségnél alig ha számíthatunk. És így azon óhajtnál kell megállapodnunk csakugyan, hogy a községi iskolatánítók szigoruan köteleztetnének akár hűlő — kormányi — akár belső — egyházi — uton, hogy papjaik felügyelete, utasítása, és segédkez nyújtása mellett mind az eperfa mind a selyemtermelés megkezdjék és gyakorolják, s az iskolai növendékeket e tárgyban, elméletileg mint gyakorlatilag tanítsák, oktassák; sőt terjeszték ki ez oktatást minden egyébféle gyümölcsfa tenyésztésre is. Részt vehet-

zánkba, de azt ugy szerette mint mi, s oly munkás volt jöletéért, mint csak legbővebben megáldott fiától lehetett volna váni, hogy nevét, mondók megemlétsük s honfittársaink emlékébe ajánljuk — ezen jeles férfiú figyelmét nem kerülte ki a Debreczen-Szilágyság-Kolozsvár közötti vonal is, — s a mint javaslatainak nehány ezt érintő szavából következtetjük, a p. ladány-n. váradi-kolozsvári vonalnak csak annyiban az elsősegét ama felett, mert amott több vízválasztókra kellene áttérni mint emitt. Még aköltéseket is jóformán egyenlő teszi: P. Ladánytól Kolozsvárig 15,265,340 — és Debreczentől Kolozsvárig Sz. Somlyó felé 15,288,000 ftra. De mivel még a vonal némiképpel felvéve nincs, s a terain-nelésekkel mellett még a természetesi érdekkel is méltó figyelmet érdemelnek, szívesen ádunk helyet e levélnek oly csebből, hogy a lehető vonalak megvizsgálásakor a sz. somlyó-zilahi ki ne felejtessék. Mert ha bebizonyul, hogy ezen vonalon a vasut biztosabban fekszik, hogy a természet és szállítás tetemesebb — a ni egyébiránt kétségen kívül van — s hogy hosszúságán sem növekedik aránytalanul: akkor annak elsősegét nem fogadni nem lehet. Ez ügyben szívesen vennék egy szakértőnek véleményét. T. L. ur ajánlatát örömezt fogadjuk és számítunk rá.

Szerk.

vász, béres, primas, kondás, kontrás, gordonos, klárinétos, purdó, darabont, urfi, pesztonka, dajka, szolgáló, hetes, kukta, külső, belső tarka-barka vegyületben, hebeburgán, nyakra-főre az illet minden szabályival veti magát hol a megüritelt hintókba — melyek különösen a gyöngédnem kedvenc helyei — hol a sárge, világos kék, zöld, arany, ezüst s egyéb rívó színekre festett egy, két s három szarvu fa szörnyekre, ezek megint az erősbik faj választottjai lévén; a tulajdonos beszédi a két-két kracszárny forgatási díjakat, a sugó vagy is kintornás megbillenti a kezdetet hirdető kolompot, kezdődik valahára a forgatás; van azután mutatvány, van komédia, trágédia, a sípláda fülzsongató dallamai, az ájulók sikoltásai, a szédülők szemforgatásai, a sekkarás hatóhatái — most egy huszárságra aspráló suhanec voltigíroz s félkengyelben állva, kevélyen csak úgy félvált tekint az ácsorgó bugyogós privátdienre; újból egy urfi bukfekez az által kvalifikálja magát lovas-társaság bajzsozájává; itt egy cseberhölgy amazonként egyenesre emelkedik a hintóban s fenállva szánakozólag néz egy-az ő merészségét tátozt szájál bámuló falusi leányasszonyra; ott megint valamely konyhadelnő hajol ki kellemetlen s Phaetonból s a helyett, hogy a sok sorolás által megfinomodott kacsojával csókot, pusztit hányna, lepők egy egy ingerkedő, tulságosan udvarias lovatog. Szóval az egész társaság szívében, ugy látszik, mely gyökereket vert a frateritét *) üdvös eszméje. Újból megkondul a kolomp, a lovas s hintós közönség szép s rozsz szerivel ki utasittatik a körbenforgó szent sorompóiból, hogy vehessen részt a kün várakozó mükedvellő sereg is.

Mellözve azt, hogy a technici tudományokat oly nagy mértékben igénylő századunkban a centrifugal erőt illető tanok ezen jutányos terjesztése s azoknak a köznép minden osztályával gyakorlati megismertetése által az érdekelt körbenforgó tulajdonosa már is tetemes érdemeket szerzett magának: bátrak vagyunk figyelmeztetni mindazokat, a kiknek a sípláda zenéje nem tetszenék, hogy annak hangjaival kibékélhetnek, miután a tulajdonos ur, kinek nevét ezuttal szerénységből elhallgatjuk, a helyi kiseddóvó számára ötven pengő forintot kénytelenségből adni sziveskedett. Náprádi.

Maros-Vásárhely maj. 27.

Értésünkre esik, hogy a marhadóg kertületünkben kiütkött. Ennek meggátolására az illető hatóságok által a szükséges lépések már meg is tettek. Furcsa történetekről hír kering városunkban. E napokban egy pesti bánybörkereskedő valakivel a nevezett üzletbe vágó czikk föltött alkudozott. Meg nem egyezhetvén a börtök áraban a Maroson túl fekvő szeszgyárak egyikeben vett szállására indult a kérdéses valaki kíséretében. A hido túl valaki uram nyakon csipi a börtökreskedőt, földre teríti s ütlegetni kezd; a földhöz csapottnak segély utáni kiáltására eléjött emberek lépései s egy a tett színhelye felé érkező szekérnek zörgése futásra indíták a támadót. Ez jelenleg őrizet alatt lévén **) ki fog sülni, hogy mily czéltól ütlegette az idegent? Jörészt csupa tréfiából. Részünkről az ilyen mókat szépen megköszönök.

Urnapi vásárunk sok panaszra szolgáltatott okot az eladókknak. Legyen megengedve a vásáron tett körütnépek gyűjtött ismereteket némely lapok sürgönyileg közölt kereskedelmi tudósításai mintájára a nyájias olvasó eleibe terjeszteni. Havi tudósítás: Akosfalvi pipa csendes; — korondi fazék konyhák számára élénk, szilárd ár; — fakó-szekér s tekenyöben mozgékonyság, magasb ár; — egyéb fametszvények mint fakánál, lapát, gereblye stb. változatlan; — pálinkáról jobb vélemény; — pokróczok tekintetbe véve, hágó félben; — havasaji székely szalmakalap az arsmellekhez hasonló fonadékok keresett s naplóba iktatva.***) Szász földön érkezett tudósítás.

A Pesti Naplónak a tengerügyi körül irt czikkei az ipar egyik ágában roppant lendületet idéztek elő. Mert a tengerre küldendő hajók felszerelésénél okvetlen szükséges költézet mennyiségének kiszámításánál fogva a mérser, kézdi-vásárhelyi pogácsa, segesvári szöttes és zöld fuszulyka után a kötelekbeni üzérkedés határtalan dimensioja vala. — A tengerügyi elméletek gyakorlati kizsákmányolására, hogy mennyire van megérve nemzetünk, mutatja a körülmény, miszerint a korondi és zsabonicezi sósvíz után sóvárgó sokaság kapva ezen mellőzhetlen tengerészeti szükséglet után. — Az előhaladás vas türelmét jellemző szokásos kutyakonédiával ez uttal találkozni alkalmunk nem nem vala

A vásárról vásárra vándorló Belvederek egyikét meglátogatván, valóságos bálmat ragadt meg bennünket; alig jelant meg a Hölgyfutárban Tóth Endre „Angyal Bandi“-ja, már is látjuk kizsákmányolva a magyar költészetet a német festészet által. A kapu alatt kiakasztott Dürer-féle képek közt megpillantók Angyal Bandit illusztrálva ezen német fordítással: „Der Engelsbandit“

A védmegeyleti államok elvei keresztültelének egyik példáját látók a napokban; egy vásárról zsidógunyárt tizenkét pengőig megzalogoltak, mivel a helybeli szabócéh alapszabályaival ellenkezőleg a sokadalom napjai előtt ruhát árult.

Hiradó.

B. Bunyadon május 21-én egy szép ténem tanui valánk — a nemes lelkű B. Bánffy Róziája önga 303 pfót osztá ki 37 gazdának, kiknek az egész által mindenek hamuvá lett. Az öszveg *) a tiszt báronő indítványára több öröngu hölgyek által készült nő munkáknak árából gyült össze — melyből a károsultak közül — tehetségi állásokhoz képest 12 gazda fejenként kapott . . . 5 ft 30 kr.

16 gazda „ „ „ „ 8 ft — „
9 gazda „ „ „ „ 12 ft — „
a fenmaradt egy pfót a jelen volt károsultak által legszegényebnek ismert kapta. E reménytelen segély kiosztása után kettő a szükségét érző 185 szerencsétlen nevében a szép lelkű báronőnek hálás köszönetet mondott, kiknek önga, — hogy ily körülmény közt csak ily kevéssel lehetett segíteni — sajnálatát nyilvánította. Isten áldja és éltesse soká a minden szép és nemes tettekre kész honleányokat!

Marosporto, maj. 16.

Tisztelt szerkesztő ur! Multkor K. Fejervárt járván, egy ismerősömmel becses lapja 11-ik számát olvasám, többek között a k. fejervári V. K. aláírással ellátott levél vonta magára figyelmemet, melyben a tisztelt levelező az ottani gymnasium állását írja le. E levél komoly gondolatokat támasztott bennem, mert oly adatokat foglalt magában, melyek félél még a tisztelt levelező ürtől bővebb felvilágosítást kérünk. Azt mondja a levelező ur, hogy a tanoda tannylévél a magyar és német egyiránt tüzetett ki; ez nagyon dicseretes és szép czél, de miután én is azon véleményben vagyok, hogy nyelvet tökéletesen csak ifju korunkban tanulhatunk meg; nem tudom magamnak azon tényt megfejténi, hogy a tanítókat kar valyon miért bizta a legzsengőbb korban levők vagyis az algyimasisták tanítását a német nyelvben leginkább járatan tanítókra? azután azt sem lehet a levelező ur tudósításából kivenni, hogy vajon minden tudomány két nyelven tanítatik-e, vagy az egyes tárgyak közül némely német, más meg magyar nyelven adatik elő? mert Enyeden (hol kizárólag magyar nyelven tanítanak) hallottam, hogy egy nyelven is alig lehet a tárgyakat elvégezni, — hátha K. Fejervárt még két nyelven tanítatik minden tárgy, vajjon nem fogynak ki az időből? De föltéve, hogy csak az egyes tárgyak különböző nyelven adatnak elő, vajjon képes-e minden tanítvány már az első osztályokban két nyelven tudományokat tanulni? Mit csinálnak a magyar tanítványok azon idő alatt míg németül tanítanak és viszont?

Levelező ur, mint tudósítása mutatja, e tárgyban bizonyosan igen beavatott egyén, s azért kérjük őt, legyen szives a vidéki közönség megnyugtatóására az említett kérdés fölött bővebb tudósítást adni, s legyen meggyőződve arról, hogy e sorok is csak azért irrattak, hogy ily nagy jelentőségű intézet fölött tiszta fogalmunk legyen. A t. szerkesztő urat pedig kérjük, hogy ezt, s a levelező ur feleletét becses lapjába fölvenni sziveskedjék.**) K.

Bécs. Ö cs. kir. apostoli Felsége maj. 20-ki sajátkezű iratában gróf Coronini Cronberg altábornagyot a dunai fejedelemségek megszállása alatt tanúsított fontos szolgálataiért legmagasabb megelégedése jelöl díjlelendéssel a Leodoldrend nagykeresztjével földiszteni méltóztattot.

Egy másik ugyan e napi kéziratában Ö cs. kir. ap. Felsége a dunai fejedelemségek megszállásában volt csapatok példás magoktartásáért legmagasb tetszése nyilvánításával megörvendeztetni, és a tábornokoknak, törzs- s főtiszteknek, valamint az összes legénységnek megelégedését kifejezni méltóztattot.

* Az A. Z. tudni akarja, hogy ö cs kir ap. Felségét Moskauban a Sándor csár koronázásánál

*) L. Kolozsvári Közlöny 14. sz.

*) Mi ugyan nem kívánjuk, hogy egy levelezőnk is nevét tudósítás alá írja; de azt megkívánjuk, hogy akármik legyen az, ki a nyilvánosság jótékonyosságát föl akarja használni akár a közügy, akár magán érdekében. Annyi főtias bátorasággal bírjon, hogy legalább nevét velünk tudassa. A mi discretionkrasználhat, mert mi sokkal nehezebb időkben is, mikor még saját törvény nem volt, fedeztük levelezőinket saját felelősséggel. Most már néveláírás mellett is a feleletteher nagyobb része a szerkesztőé; nincs tehát miért oly nagy titokban burkolózni annak, ki jót akar; mert méltán gyönyörködhet magán. Aztán ki áll nekünk jót arról, hogy önt K. A. alatt Marosporton megkapjuk? Szerk.

Eszterházi Pál herczeg volt londoni követ, mint a birodalom legnagyobb aristocratiai tekintélye fogja képviselni.

— Szultán ö felsége Ferencz József cs. kir. apostoli Felségének barátsága jelöl a medsidje-rend nagyszalagját küldendő meg. Ali pasa nagyvezér e végett Párisból Bécs felé utazand, hogy fejedelme nevében a rendjét átadja.

— Az új községi törvény terve befejeztetett, de hamarabb fog az országos képviselői határozat, mely már ki van dolgozva, közé tétetni, miután az fogna ama fölött véleményét mondani.

— Apüspöki tanácskozlatok még folyvást tartanak, s még jó darab időt vesznek igénybe, miután a gyűlés csak a mult heten kezdte meg a legfontosabb és kényesebb kérdések tárgyalását. E kérdések közt első helyen áll a házassági törvény, mely felett a vélemények nagyon eltérők.

— Gróf Andrássy Manó a Tiszaszabályozás üdvös eszméje létesítésének tekintetéből indítványozza, hogy az közös tiszai finansialis működésre alapitassék, és e czélra vagy önálló hitelintézet állitassék föl, vagy erre valamely idegen bank segítségével szeresztessék meg. A nemes grófnak ez indítványa Bécsben igen magas helyeken talált helyeslésre.

— A bécsi hypothecabank kölcsöneit, mint hírlik, kizárólag záloglevelekben teljesítendi.

— Némely körökben austriai Császár Ö felsége és III. Napoleon császár tervezett találkozásáról beszélnek. Némelyek szerint e találkozás a Rajna partjain, mások szerint Frankfurtban történék. A porosz határon pedig a porosz király és orosz csár összejövetelét rebesgetik.

K Ü L F Ö L D.

ANGLIA. Az angol parlament üléseiben több fontos politikai kérdés merült föl, melyek a ministereknek több rendbeli nyilatkozatokra adtak alkalmat. A közép-amerikai bajokba nem szándékszik az angol kormány bebecyvedni, bár sajnálva látja Costa-ricának a nicaragui dicator Walker általi jogtalan megtámadtatását; a mit tehet, csak abból álland, hogy a brit érdekeket és tulajdonot oltalmazni fogja. Olvassuk is már amerikai tudósításokból, miszerint angol hajók Greytoun várost ostromzolták, s Walker számára érkező csapatok kizsállását akadályozták. — A cserkeszek küldöttségének feje Sefer pasa az utóbbi két év alatt a szövetségesek ügye iránt ellenséges indulatot tanusitván, későn zörget most a szorongatott ügyében segélyért. Későn főző, későn lakó. — A mi Szárdíniát illeti, annak irányában Anglia barátságos politikát csak ezen jó akaró tanácsban nyilatkozik: Segíts magadon s megsegít majd az ur Isten. Szárdíniának szabadelvű intézményei s alkotmányos kormányalaja megteszik kellő hatásukat a többi olasz részekre is; de kerülje mások megtámadását, mert akkor az angol, mely april 16-kán szövetséget kötött az egyik olasz birtokossal, Austriával, nem fogja segíteni a megtámadót.

— Granville lord, a titkos tanács elnöke mint brit követ menend a koronázásra Oroszországba. — A reggeli lapok máj. 20-án valamennyien dicserik a budgetet mint egyszerűt, egyszerűt, és mint tanubizonyosságát Anglia virágzó pénzügyi állapotának.

— A „Globe“ a legjobb eredményeket ígéri nyugotnak és a polgarisodásnak az osztrák császár állammal szoros barátság folytán. Az „Advertiser“ ellenben kimondja leplezetlenül, hogy a három hatalom meggyezett mind a rendszabályok, mind a tartományok fölött, a török birodalom felbomlása esetére, s hogy Szárdínia a két szék közt a pad alatt maradt. A tory sajtó az orosz diplomatia haragos képre mutat, s vádolja a kormány eljárását.

— Stradford de Redcliffe lord szabadságidőért folyamodott vagy inkább lemondását adta be, s legközelebb a Themze-városba várják. — Igy hírlik, mint már százsor hírelték a nélkül, hogy a mindenható követnek tetszett volna satrapai székelet Stambulban elhagyni.

— Maltából írják 15-ről, hogy az ottani zenebona a kormánytól kiadott proclamatio által ismét lecsillapított. Az olaszok ismét szabadon járkelhetnek a városban, miután a rendőr-felügyelő gyilkosának kivételével kegyelmet nyertek.

— A vasárnapi zenézés eltiltása miatti ingerültség Londonban nem akar szünni máj. 18-ra mint vasárnapra nagy demonstratio volt kitűzve, mi a nagy záporozás és zivatar miatt elmaradt; de felő, hogy a természet nem minden vasárnap fog segélyül menni a rendőrségnek a rendetlenkedők ellen. — A kormány, mintszint a parlament is oly módról gondolkoznak, mely a zene miatt támadható zenebonának elejét vegye.

— A „Morning Chronicle“ komolyan indítványozza, hogy Londonban földalatti utcákat csináljanak a népesebb utcák alatt a járás-kelés könnyítése végett.

*) Bocsanatot kérünk ez idegen szóért, különben minden civilisált ember tudja, hogy „frater“ annyit teszen mint: „Bruder“ vagy „Gebrüder“.

**) Mondják, hogy maga magát jelentette föl a törvényszéknek, miöl azt következtették, hogy csak privátjuxot a kart magának csinálni, midőn a szegényt megiesztette.

***) Szándékunk egy ilyen eső s napárag ellen védő szalmakalap eredeti rajzát egy népszerű illusztrátlapnak beküldeni, nehogy a fametszvényeket a „Leipziger“ után s az „Elegende Blätter“-ekből lefordítva közzéni kénytelen legyen.

FRANCZIAORSZÁG. Az április 15-ki külső szerződés, mint véletlen feltűnt üstökös, sok különzerű magyarázatot s jóslatra adott alkalmat a politikai világnak. Így a „Debats” is egy sajtósági fölfedezéshez jutott, miszerint ezen Anglia, Franciaország és Austria közt Törökország biztosítására kötött szerződés nem Oroszország ellen volna irányozva, mint némely rövid látású politikus állítja, hanem — Austria ellen. A háború ugyan elhárította ama veszélyt, mely az ottoman birodalom muszka részéről fenyegetett, de korántsem azt, mely Austria részéről fenyegetheti. Az utóbbi veszély immár távolítva van az április 15-diki szerződés által, minél fogva Austria is kötelezi magát Törökország épségének fentartására. Ha még egyhárm nem bukkan elő valamely titkos szerződés egyik másik minster mentéje redői közül, még több furcsa fölfedezéshez is tarthatunk számot. Azonban a bécsi hivatalos újság közelebbi felszólalása alkalmasint elejét veszi a további fejtevéseknek.

— A Chambord gróf azon ponton áll, hogy Franciaországban levő birtokait elveszíti. A francia kormány azoknak nagy részét, mint koronajóságot visszaköveteli; és ha V. Henrik azon 8 millióra becsült ordségeket is elveszti, melyek most per alatt vannak, — s e veszteség nagyon hibető, — akkor csak a Chambord grófság marad meg számára, melyre évenként 30 ftal többet kell költenie, mint a mennyit behoz.

— A „Moniteur” jelenti, hogy az újonnan ki-nevezett austriai főkövet Hübner báró maj. 22-kén nyújtotta át a császárnak hitelesítő levelét, mely alkalommal ezeket mondá: „Az én legkegyelmesebb császárom és uram, Austria és Franciaország közt a barátság köteleit szorosabban oha-jtván fűzni, úgy hívé, hogy a főkövetség helyreál-lítása a két hatalom szoros egyetértését és szövet-ségét erősítendő, ama szövetséget, mely biztosság záloga lévén mindenkire nézve, hatalmas befolyt arra, hogy a világnak a béke jótéteményeit visz-szaadja. Az 1848 év mozgalmi folytán megszüntetett két főkövetségi állomás, a jelen békéidőszak kezdetevel ismét helyre lön állítva.” Hübner báró végül reményét fejezti ki, miszerint a császár ezentúl is azon legnagyobb bizalmával, melylyel hét közbenközben súlyos évek alatt őt megajándékozta, fogja szerencsésíteni. A császár e beszédre néhány rendkívül szíves szóval válaszolt.

— Ferdinánd Miksa a főherceg, a német császárok unokája, szembetűnőleg nagyobb figyelem tárgya a francia udvar részéről, mint Oskár svéd herceg, Bernadotte bajtársnak unokája, mind-amellett, hogy ez is francia hget illető tisztesség-ge fogadtatik. A főhg jelen lesz a gazdasági ki-állításán is, melyet ez okból a császár minél pom-pásbbá igyekszik tenni.

— A „Patrie” kemény cikket közöl Görög-ország ellen. A görögök árulással vádolják a szövet-ségeket nyilvánítván, hogy a törököket visz-sza kell hányni Aziába, a honnan jöttek s a gö-rögökhöz adni helyöket. A „Patrie” ebben kihi-vást talál Európához. Nem teszen ugyan szemre-lányást a görög kormányra, mint a mely nem bír helyzetének urává lenni, de éppen azért szük-ségesnek tartja, hogy a védhatalmak tegyenek kellő intézkedéseket, azaz tartsák fen továbbra is a meg-szállást. A görög kormány pedig mit tehet most is büfeje, mint hogy tiltakozik a konferenciától szándék-lott határozatlan időre való megszállás ellen.

— Austria és Franciaország az „Indep. belge” szerint, a romai udvarnak nem emlékiratot, sem egyváltog jegyzéket, hanem azonegy értelmű notát adtak át, mely méltóságteljes és mérséklett hangon szól, miattal a nápolyi udvarhoz irányzott valamivel élesebb szavú. Egyébiránt a nápolyi ud-var fülét nem lehet hogy e sok alkalmatlan tanács ne bántáná, kivált a piemonti éles hangokat ki nem állhatja. A mi baja van saját házának azt meg-tudja maga is orvosolni; de nem lehet minden se-bet egy irral gyógyítani.

— Általánosan csodálkoznak azon, hogy Dol-goruky hgnek párisi követté kinevezetése hiva-talosan még nincs kijelentve, miattal Morny gróf-nak sz. pétervári követsége a „Moniteurben” áll.

OLASZORSZÁG. Az Austria és Franciaor-szág részéről Rómába küldetni szándéklott azonos jegyzék, a kellett reformok sürgetése végett, mint újabban írják, e perczig még nem ment el ugyan, de utnak indítása naponként várható. Az „Ind. belge” szerint, ez ügyben Boul gróf és Viale Pre-la nuntius között előleges értekezést tartott, azon-ban az austriai kormány ebbeli indítványait a nun-tius hidegen fogadta, körülbelül ekként válaszol-ván: „A római udvar minden lehe t ő engedmény-re készen áll, de nem kell fedelni azt, hogy a pá-pa nem oly fejedelem, mint a többi; ő világi ha-talma mellett egyszersmind a kath. kereszténység feje, s a római birtok fölötti felség-jogot leginkább a végett bírja, hogy hatalmát annál szabadabban gyakorolhassa az egész világra. Meggyengíteni a legatitok feletti felségi jogát annyira volna, mint a pápai széket megrendíteni, s szentségét egyszerű római érsek méltóságára leszállítani, azaz, az egy-

házat tönkre tenni. Ezt Austria nem kívánhatja, legkevésbé oly perczben, midőn a szentsékekkel oly concordatumot kötött, mely elenyészhetetlen fönyt áraszt a fiatal császár uralkodására.” Viale Pre-la bíborkon mindazáltal hozzá tette, miszerint IX. Pius pápa Austria megjegyzéseit fontolóra ve-endi s a törvényszéki reform helyreállítását sür-getni fogja.

Az olasz ügyek gyökeres átalakításáról ezek után alig lehet szó, oly nagyok az itt minden lép-tén nyomom alágördülő nehézségek. A Cavour-féle jegyzék vagy emlékirat részesülhetett azon szeren-csében is, hogy az angol parlament asztalára leté-tessék, de a Palmerston lord közelebbi nyilatko-zata után ítélve, a piemonti titkos vágyak s remé-nyek valóítására angol segélyekben nem fog ré-szesítettini, még kevésbé pedig a francziában. Az új porosz újság az említett emlékiratot csak gyer-me t eg okmányának nevezi, minél fogva egy új Szárdinaiat akarva valamely újdonságró te-merteni. A legatitok, a megyék, szóval a pápai államok azon része, mely egykor a napoleoni Re-gno d' Italia hoz tartozott (az egyházi állam leg-tetésebb része, 1,879,000 lélekkel 3,007,000-ból) önállító statussá szerveztetnek, mely az egy-házi birtokok csak némi csekélységű összekötte-tésben maradna. A közös összekötő fonalak ezek lennének: az új állam diplomatiái s vallási tekin-tetben a római udvartól függ; egy a pápától leg-alább 10 évre kinevezett helytartó, ki világi em-ber, kormányozza ezen államot s nevez ki minden hivatalnokot; az új állam részt vesz a pápai ud-var fentartásában, s a jelenleg létező államadós-ságban. Minden egyébre nézve teljesen önálló; sa-ját ministeriuma, budgete, sajtósági szervezete, törvénykönyve (a code-Napoleon) saját hadserge van. Szóval: egy új Szárdinaiá alakittatnék a lom-bárd-velencei királyságnak keleti végén — ha-tárai lévén minden olasz államok, melyeket ő Szár-dinaiá éppen nem vagy csak kevésé érint, mint Nápoly, az egyházi állam, Toskáná, Modena. Egy oly állam, mely azon esetben, ha ő Szárdinaiá a Ticino és Trebbia mellett a háboru tüzet meggyujt-já, az adott jelle készen álland a Po torkolatánál, az Arno, a Tiberis és Tronto körül. Szervezete és törvényhozása lényegileg közös lenne Szárdinaiá-val — hadiserge szárdinaiá fogna lenni, mert hisz „olasz” mintát kell szervezetének alapjává tenni s „olasz” tanítókat s tiszteteket hívni, s hol lelhető ez másutt, mint a piemonti hadseregben? sat. S egy ily államnak szolgálna mint a közelebbi mult időkbén. De ha nem lenne is háboru a dolog, már a békében ez állam Italia nyugalmát alásná, Toscanát s egyházi állam hátralévő részét egészen szétlúdná.

— Padua tartományt, f. hó 16-án orkán lá-togatta meg, mely 700 családot tesz hajlék nélkü-livé, és roppant kárt okozott. Sok ezer fa tövéből kiforgatott, igen sok gabona a jégeső által sem-mivé lett.

— A pápa is szándékozik egy főpapot Sándor császár koronázási ünnepélyére Moszkába küldé-ni, a lyoni „Gazette” tudósítása szerint; de mint más lapban írják, mint világi uralkodó fogná ma-gát ott képviseltetni.

TÖRÖKORSZÁG. A Marashban előfordult kihágásokról egy lap e tudósítást hozza: „Ma-rashban, (Aleppo mellett Syriában), borzasztó esemény történt. Egy angol szállítási ügynök Gvar-máni egy török kalmártól 4000 piasterre menő a-dósságát nem kaphatván meg, kényszerülve lön azt a muftinál bepanaszolni. Ez sem a panaszlót, sem tanút nem akarja kihallgatni azon okból, mert ő mint keresztények a korán szerint hitelt nem érdemelnek. Az angol igazságtalannak ne-vezi a török törvényt, s a mufti azonnal neki ro-han, de az angol elfut előre, és haza siet. Majd a muftitól feluszitva száz meg száz török veszi kö-rül a házat iszonyu szitkozódások között s fenyé-getőzik a berontással. Gvarmani kitűzi az angol lobogót, fölfegyverzi magát egy puskával s megie-lenik az ablaknál; de a két lövés élettelen teríti a földre őt. A vakbuzgó muzulmanok most meggyujt-ják a meggyilkolt házat, s neje, három éves gyer-meke s egy szolgáló elevenen égettetnek meg. Csak szolgálója s egy 18 hónapos fia menekültek a tűz-halál elől, nem lévén otthon szerencséjükre s egy osztrák kalmárnál menhelyre találván. Még égett a ház, midőn a féktelenkedő törökök több más keresztény házat is megtámadták s minden kigon-dolható gyalázatoságokat elkövettek. A kormány küldött ugyan csapatokat Marashba egy brigádás pasa parancsa alatt császári fermánnal az adanai kormányzó számára, hogy minden fölszedhető csa-patokat fordítson a marashi zavarok lefojtására. De mind ez semmit sem fog használni, minthogy a tartományokbeli kormányzók nagyrészt gyengék és közgyűlöletben állanak s a nyugtalanságok in-dítói magok az ulemák és muftik. A mágnesiái zavarokat lecsendesítő Suleiman pasa, a ki Smyr-nából csapatokkal menvén oda, a főczinkosokat el-fogatá. Képzeltetni, mily zavarban kell a kormány-nak lenni e folytonos nyugtalanságok mellett. Stan-

bulban magában is naponként hallani rablások és orzások felől. S a mit egyszer ellopnak, azt többé nem kapják meg, sem a tolvajokat el nem fogják; csaknem bizonyosnak látszik, hogy a ka-vaszok (rendőrkatona) a tolvajokkal egy kézre dolgoznak.

Április 21-én halt meg a chioszi görög érsek — s temetésén Usseim bei, a sziget kormányzója is jelen volt s kísérete a hullát. Ezt a vidéken még egy török sem tette s mindenki csodálkozik rajta.

— Egy oszman flottilla Eupatoriából nem ke-vevesb mint 11,000 kikötőző tatárt vesz fel fö-dézetére. — Nagy búval, siránkozással hagyják el ők most azon földet, hol elődeik hajdan diadal-masan települtek meg.

— A fényes portától több követ, ezek közt a francia is, felvilágosítást kért a tartományokban dúlógó zenebonakról elterjedt híreke nézve, s hatályos eszközök gyors alkalmazását ajánlotta. A török ministerium felelete mint mondják eléggé megnyugtató. A beteg ember házi gyógyszerétára elég dús arra, hogy magát abból orvosolhassa.

— Sefer pasa jelentése megerősíti, hogy az oroszok Tunnech cserkesz falut elfoglalták és 6000 marhát elhajtottak.

Az Anapában összegyűlt cserkesz főnökök segélyt kérnek Törökországtól, hogy a Kaukazu-sal összeköttetéseiket helyreállítsák.

— A legújabban létrejött conventio követke-ztében a szövetségesek a csapatok visszaszállítását még nagyobb élénkséggel folytatják. Hat hónap alatt meg kell történni a hazatakarodásnak, — de csak úgy ha lehet.

UJABBAK. Az angol felsőházban Lyndhurst lord Olaszország iránti indítványát még kevés idő-re elhalasztotta, nehogy izgató tárgyalások által a már függőben lévő egyezkedések veszélyeztetnének. Colchester lord határozathozást sürget a con-gressuson aláírt tengeri jog körül nyilatkozvány iránt, mely szerint Angliának még azon hajókat sem szabad lefoglalnai, melyek: személyes lobogó alatt ellensége számára vitetnek fegyverek — rosálja ezt és sajnalja, hogy ily fontos ügy a parlament tudta nélkül eldönteték. Colchester indítványa a kormány részén lévő szótöbbséggel elvégeztetett.

— A dunai két hoszpodarra nézve azt hírlík, hogy a szultán nem hogy letette, sőt inkább me-gérsíttette volna őket hivatalokban addigra, míg a fejedelemségek új szervezése be nem végződik.

— A „Gazette di Moldava” maj. 8-ról mondja, mikép azon 4 austriai dandár közül, melyekből a cs. kir. megszálló sereg a dunai fejedelemségekben áll, kettő megkezdte kivonulását. Azon vadász zász-lóalj, mely Jassyban állt, 7-kén Pietrába indult, a határon átkelendő, s egy más csapatosztály f. hó 16-án a Dunán indul el fölfelé.

— A druzok ismét erősen mozognak. Mond-ják, hogy e miatt Omer pasa Damaskusha menend, sőt tán Syria alkirályává fogna kinevezetelni.

— Párisban meghalt a híreslő ténitör Thier-ry Ágoston 61 éves korában. 30 év óta vak s egyik oldalán bénna volt.

S. Cloudban a Ferdinánd Miksa főhg tiszte-letére tartott ünnepély fényes volt; a császárné is részt vett benne. Ő császári fensége a császár szal-agát viselte. — Orloff gróf is, bár szembelegrség-ben szenvedve, részt vett az ünnepélyben.

— Romában érzik, hogy a franciaia-austriai reform-javaslatokat nem lehetend tekintetbe nem venni, sőt Antonelli a pápa államtitkára a pápa ál-tal 1848-ban adott alkotmányt most ujra életbe a-karja léptetni, annak bizonyítására, miszerint a kö-vetelt reformok keresztül nem vihetők. Azonban a jelen nyugodtabb időben megfoghatnak a jó mag-mely a multkori viharok között meg nem gyöke-rezhetett.

Állam- és iparpapírok árkelete.

Bécs, maj. 26—27. 1856.

E r t é k	Majus 26.	Majus 27.
5%-es met.	84 ¹ / ₈	84 ¹ / ₈
4 ¹ / ₂ %-es met.	74 ¹ / ₂	74 ¹ / ₂
4%-es met.	66	66
Nemz. kölcsön	84 ³ / ₄	84 ¹ / ₂
1834-ki sorsjegy kölcsön	229	229
1839-ki „	130 ¹ / ₂	130
1854-ki „	108 ³ / ₈	108 ¹ / ₂
5% Földterhermentesítéskötelezv.	87	87
Északi vasutárszvény	294	294 ¹ / ₂
Francia „	348	344
Hitel részv.	391 ¹ / ₄	392
Bank részv.	1118	1117
Duna gőzhajózási	602	603
Arany	5 ³ / ₄	5 ¹ / ₂
Ezüst	3 ¹ / ₄	3 ¹ / ₂

Felölös szerkesztő: VIDA KÁROLY.

 Mal számunkhoz egy melléklet van csatolva.